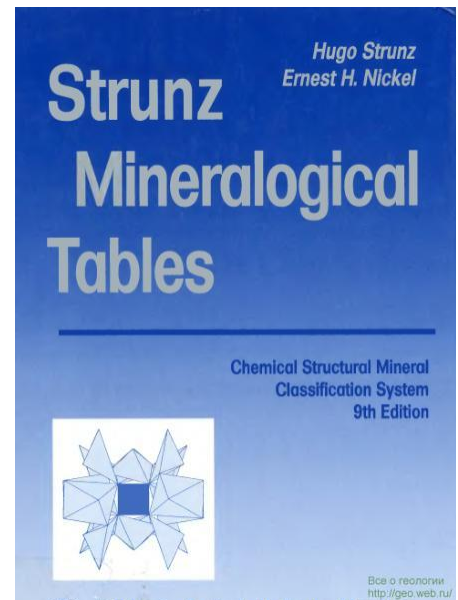

Strunz Mineralogical Tables. Ninth Edition

Hugo Strunz, Ernest Nickel

E.Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, 2001
9de editie. pp. X, 870 , 262 figuren, 24x17cm

ISBN 3-510-65188-X, prijsindicatie € 148.-

Reeds jaren zitten de systematische mineralenverzamelaars te wachten op de nieuwe editie van de "Mineralogische Tabellen" van Hugo Strunz. En eindelijk is het zover, de negende druk (deze keer in het Engels) is net verschenen. Deze nieuwe uitgave is geheel herzien, up-to-date gebracht en bevat een groot aantal nieuwe mineralensoorten en nieuwe gegevens met betrekking tot reeds eerder beschreven species.

Om de mineralensoorten te ordenen maakt Strunz in zijn "Mineralogische Tabellen" gebruik van een systeem dat gebaseerd is op de chemische samenstelling en de kristalstructuur van iedere mineralensoort. Het principe is vergelijkbaar met dat van de vorige uitgaven. Alle mineralen worden op basis van hun voornaamste anionen in tien klassen ondergebracht. Elk van deze tien klassen wordt verder opgesplitst in afdelingen, onderafdelingen en groepen, gebaseerd op chemische samenstelling en kristalstructuur.

Aan de verschillende mineralengroepen is deze keer een alfanumerieke code gekoppeld. Deze code bevat bewust aangebrachte openingen om eventueel nog nieuw te ontdekken mineralengroepen aan het systeem te kunnen toevoegen zonder het hele nummeringsysteem te moeten herzien. De code bestaat uit een cijfer (van 1 tot 10) dat de klasse aanduidt. Dan staan er twee letters die de opsplitsing in afdelingen en onderafdelingen aangeven, gevolgd door een tweecijfer code voor de groep waartoe een mineraal behoort. Bijvoorbeeld de cryolietgroep heeft als code: 3.CB.15; 3 slaat op halogeniden, C op complexe halogeniden, B op de neso-aluminofluoriden en het cijfer 15 duidt tenslotte de cryolietgroep aan. De species binnen een groep (in dit geval cryoliet, beta-cryoliet en elpasoliet) kregen geen afzonderlijke code mee.

Iedere mineralengroep wordt voorafgegaan door een korte beschrijving met betrekking tot de kristalstructuur van de mineralen die tot die groep behoren. Van de voornaamste structuurtypes zijn afbeeldingen voorhanden. Voor de kristalstructuurafbeeldingen (die geheel herzien zijn t.o.v. de vorige uitgaven) maakt de auteur gebruik van bol-en-staafjes-modellen en van polyedermodellen. Deze laatste soort modellen laat duidelijk het belang van anionische groepen in de kristalstructuur tot zijn recht komen.

De gegevens van iedere mineralensoort zijn in tabelvorm aangebracht. Naast de naam van het mineraal staat de chemische formule, gevolgd door het kristalstelsel, de ruimtgroep, de celparameters en de celinhoud. De naam van de eerstbeschrijver(s) inclusief het jaartal staat onder de

mineraalnaam afgedrukt. Verder wordt gerefereerd naar literatuurgegevens met betrekking tot kristalstructuuropheldering en recente beschrijvende teksten. Opvallend is de grote hoeveelheid aan nieuwe referenties (meestal m.b.t. kristalstructuuropheldering). Door de tijdschriften waarnaar gerefereerd wordt een code mee te geven (vooraan in het boek vermeld), heeft men deze referenties op en zeer beknopte en onopvallende manier kunnen weergeven.

De auteur houdt vast aan de door hem ontworpen, reeds in de eerste uitgave van 1941 gebruikte, schrijfwijze van chemische formules van mineralen. Volgens zijn notatie worden ondergeschikte anionen (zoals O en OH) vóór de complexe anionen geschreven en beide door een recht streepje van elkaar gescheiden. Wanneer een kation verschillende valenties heeft, dan wordt dat ook vermeld.

De commentaren die in vorige uitgaven na een mineralengroep werden gegeven met betrekking tot variëteiten en chemische analyses, zijn vervallen. Namen van variëteiten worden enkel nog in de index vermeld, evenals de oudere Duitse benamingen die in vorige (Duitstalige) uitgaven nog gebruikt werden.

Wanneer men het huidige systeem vergelijkt met dat in de vorige uitgaven, dan valt in eerste instantie op dat er nu 10 klassen zijn i.p.v. 9. Dat komt omdat de auteur de boraten in een aparte klasse heeft ondergebracht. Overigens is de indeling van de boraten op zich ook grondig gewijzigd. Verdere verschillen zijn in enkele afdelingen terug te vinden. Zo zijn de eenvoudige halogeniden opgesplitst in een afdeling zonder en een met kristalwater. In de klasse van de oxiden zijn de hydroxiden opgesplitst in een afdeling van hydroxiden zonder U of V en in een afdeling met uranylhydroxiden terwijl er verder nog een afdeling vanadaten en een met jodaten is bijgekomen. Bij de sulfaten zijn er nieuwe afdelingen voor uranilsulfaten, -molybdaten en -wolframaten. Een gelijkaardige wijziging heeft Strunz ook doorgevoerd bij de fosfaten met UO₂-kationen. Bij de silicaten zijn de neso-silicaten opgeheven en bij de organische verbindingen zijn de harsen vervangen door de term "diverse organische mineralen".

Waar in de vorige uitgaven een aantal mineralen zonder veel commentaar in een bepaalde groep werden onderverdeeld, wordt in deze uitgave iedere groep door een korte commentaar met betrekking tot de structuur van de vermelde mineralensoorten voorafgegaan. Toch blijft het zo dat men in een aantal gevallen de kristalstructuurgegevens er zal moeten bij nemen om echt te begrijpen waarom sommige mineralen in één groep terecht kwamen. Er zijn in deze uitgave meer dan dubbel zoveel soorten beschreven dan in de uitgave van 1970. Veel mineralen werden in nieuwe groepen ondergebracht en de auteur was ook genoodzaakt om heel wat mineralen als een afzonderlijke soort (die dus niet in de een of andere groep thuishoort) te catalogeren.

Er is overigens aardig over en weer geschoven tussen bepaalde mineralengroepjes. Alles heeft natuurlijk te maken met nieuwe kristalstructuurgegevens en men kan gerust zeggen dat niet één groep er van gespaard is gebleven. Het instituut, het museum of de systematische mineralenverzamelaar die zijn collectie volgens het systeem van Strunz heeft gerangschikt zal in zijn verzameling hier en daar wat mineralen moeten verleggen.

Het werk van de ondertussen reeds 92-jarige Prof. Strunz blijft een meesterwerk dat de 20ste eeuw heeft getrotseerd en het ziet er zo naar uit dat hij met dit boek weer een nieuwe klassieker heeft neergezet. Het is een fraai uitgegeven werk met een duidelijk lettertype gedrukt op stevig en aangenaam aanvoelend papier. Voor de serieuze verzamelaar zonder meer onmisbaar.

Paul Tambuyser